

OD ISTOG AUTORA

OKO OTOKA

STO BISERA

SIMEONOV PEČAT

JOVANOVO ZAVEŠTANJE

KAKO SAM GAJIO BLIZANCE

MUŠKARAC U IZVESNIM GODINAMA

DOSIJE BOGORODICA

DEVEDESETE

TESLINA POŠILJKA

ZAŠTO BOG NEMA AUTO

VIZA ZA NEBO

DUŠANOVA KLETVA

TEODORIN PRSTEN

VANJA BULIĆ

Copyright © 2019, Vanja Bulić
Copyright © ovog izdanja 2019, LAGUNA

TEODORIN PRSTEN

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Sadržaj

Prvo poglavlje: RITUAL.	11
Drugo poglavlje: MODA	17
Treće poglavlje: BANJSKA	23
Četvrto poglavlje: REPLIKE	29
Peto poglavlje: VRTIREPKA	35
Šesto poglavlje: RIVALI	40
Sedmo poglavlje: SUKOB	45
Osmo poglavlje: PROKLETSTVO	50
Deveto poglavlje: PASTUVI	56
Deseto poglavlje: OSINJAK.	61
Jedanaesto poglavlje: AMBASADOR	66
Dvanaesto poglavlje: ORAO	72
Trinaesto poglavlje: MAGNET.	78
Četrnaesto poglavlje: BELO.	84
Petnaesto poglavlje: AFERA	90
Šesnaesto poglavlje: MAČE.	96

Sedamnaesto poglavlje: LEPTIRI	101
Osamnaesto poglavlje: RASKORAK	107
Devetnaesto poglavlje: KLOPKA	112
Dvadeseto poglavlje: KRIK	117
Dvadeset prvo poglavlje: VRAT	123
Dvadeset drugo poglavlje: LEŠINARI	129
Dvadeset treće poglavlje: POZORIŠTE	134
Dvadeset četvrto poglavlje: OPOMENA	139
Dvadeset peto poglavlje: SLUČAJNOST	145
Dvadeset šesto poglavlje: OPTUŽBA	150
Dvadeset sedmo poglavlje: PRETNJA	155
Dvadeset osmo poglavlje: POTERNICA	160
Dvadeset deveto poglavlje: PREOKRET	165
Trideseto poglavlje: MRŽNJA	170
Trideset prvo poglavlje: ŠAMAR	175
Trideset drugo poglavlje: SENKA	180
Trideset treće poglavlje: ULJEZ	185
Trideset četvrto poglavlje: LJUBOMORA	190
Trideset peto poglavlje: PROVOKACIJA	195
Trideset šesto poglavlje: KAZNA	200
Trideset sedmo poglavlje: OTAC	205
Trideset osmo poglavlje: IGRA	210
Trideset deveto poglavlje: MAMAC	215
Četrdeseto poglavlje: KRV	221
Četrdeset prvo poglavlje: VRAT	227
Četrdeset drugo poglavlje: MOZAIK	233
Četrdeset treće poglavlje: PRIČA	238
Četrdeset četvrto poglavlje: PROSJAK	242

Četrdeset peto poglavlje: RIBA	247
Četrdeset šesto poglavlje: MAFIJA	252
Četrdeset sedmo poglavlje: LUTKA	257
Četrdeset osmo poglavlje: TUČA	262
Četrdeset deveto poglavlje: LOGIKA	267
Pedeseto poglavlje: ISPOVEST	272
Pedeset prvo poglavlje: ZMIJA	277
Pedeset drugo poglavlje: KIČMA	282
Pedeset treće poglavlje: SNIMAK	287
Pedeset četvrto poglavlje: PORUKA	292
Pedeset peto poglavlje: MAJMUNI	297
Pedeset šesto poglavlje: DOBROTVOR	302
<i>O autoru.</i>	307

Prvo poglavlje

RITUAL

Fotografije lete kroz kancelariju inspektora Perića kao kada košava nevidljivom rukom sa beogradskih ulica podigne i raskupusa bačene novine. Inspektor se tako priprema za susret sa prizorima pred kojima zastaje dah i kreće mučnina u stomaku. Svaki put ista slika: sačeka da policijski fotograf izađe iz kancelarije, pa svežanj fotografija baci prema plafonu kao da ih se gadi. Pažljivo prati let „zaustavljenih trenutaka sa mesta zločina“, kako to objašnjava ako neko nepozvan uđe u kancelariju i prekine ovaj uvrnuti ritual.

Kada se fotografije primiriše sletevši na patos, Perić stavi ruke na leđa i prošeta između njih pazeći da slučajno neku ne nagazi. Zatim kleknu i prevrnu fotografije okrenute naopako. Ponovo ustade i nastavi da dodiruje i premešta fotografije vrhom cipele, tražeći logičan sled događaja. Nепrestano gundā. Povremeno se okrene ka akvarijumu iz koga ga znatiželjno posmatra ribica kupljena kao mamac za štuku jednog hladnog jutra na Obedskoj bari.

– E, dete, dete – prošaputa i podiže fotografiju sa anđeoski lepim licem na njoj.

Na stolici, sa ešarpom oko vrata, sedi devojka. Neprirodan položaj glave govori da joj je vrat slomljen. Krajevi ešarpe nalaze joj se na leđima, što možda ukazuje na to da je ešarpa bila oružje kojim je devojka ubijena. Perić podiže još nekoliko fotografija sa istim motivom i čiodom ih pričvrsti na zid obložen plutom. Taj zid pamti likove ubica, nevinih žrtava, uplašениh svedoka zločina, preneražene ljude slučajno zatečene na mestu zločina... Uvek isti redosled: prvo fotografija žrtve, pa svedoka i na kraju ubice. Zid u kancelariji inspektora Perića tako postaje svedok još jednog, nadrealnog susreta žrtve i ubice.

Perića nervira saznanje da je fotograf čak i u prizoru zločina tražio ugao iz koga bi što bolje prikazao lepotu mrtve devojke. Opsova naglas, pa se okrenu ka akvarijumu uz pokret rukom koji označava izvinjenje zbog grubih reči. Ne razume ljude koji u svemu, pa i u zločinu, traže zrno lepote. Bolesnik, zaključi, a zatim kažiprstom dodirnu lice lepotice kao da želi da mu ponovo udahne život. Pamti to lice sa naslovnih strana novina i televizijskih prenosa modnih revija.

Fotograf je pored devojke u prvom planu uradio i nekoliko snimaka sa preneraženim licima manekenki i manekena. Na tim licima Perić čita začuđenost, strah, iznenađenje, nevericu... Poređao je fotografije, udaljio se nekoliko koraka i posmatra ih kroz poluzatvorene kapke u pokušaju da tako izoštri sliku, tačnije, u pokušaju da natera sliku da „progovori“. Traži lice na kome će pročitati odglumljeni strah i nevericu. Naglo okrenu leđa zidu i ustremi se na

preostale fotografije raštrkane po podu. Ponovo vrhom cipele traži sklad, logičan redosled događaja.

Za razliku od fotografija sa likom lepe manekenke, slika muškarca neprirodno opruženog pored stolice obojena je krvlju. Muškarac, u stvari, leži u sopstvenoj krvi. Događilo se to prethodne večeri, nakon što je iza scene nađeno telo ubijene manekenke... Istražujući ubistvo manekenke, Perić je stajao iza osvetljenog platna na kome se ocrtavala figura čoveka sa pištoljem u ruci. Pokušao je da ga ubedi da preda pištolj. Čovek je govorio isprekidano, braneći se od Perićeve optužbe da je ubio manekenku.

– Nikome ja nisam uzeo život. Ja sam samo kriv za tu smrt – rekao je čovek i uperio pištolj ka Periću, čiju je figuru nazirao sa druge strane platna.

– Hapsim vas zbog ubistva! – staloženo je rekao Perić povišenim glasom, a kada je shvatio da čovek ruku sa pištoljem okreće prema svojoj glavi, poskočio je ka platnu. – Ne pravi gluposti!

– Jedna glupost... manje-više – isprekidano je rekao čovek i uvukao cev pištolja u usta.

Odjeknuo je pucanj i nekoliko kapi krvi poprskalo je belo platno. Senka se umirila i začuo se tup udarac pištolja o pod. Taj udarac odjekuje u Perićevoj glavi i sada, dok posmatra fotografije koje ga vraćaju u noć kada su za manje od sat vremena ugašena tri života. Smireno raspoređuje fotografije, a zatim izdvoji jednu sa likom manekenke sa spuštenom glavom na grudima i jednu na kojoj čovek iz čijih ista kulja krv gleda nagore, kao da traži mesto do koga nikada neće stići. Postavi fotografije jednu do druge.

– Poslednji put zajedno – reče, okrenu se, sagnu i pokupi preostale fotografije rasute po patosu.

Prvo čiodom pričvrsti na plutani zid fotografiju snimljenu iz gornjeg rakursa: na mermernom podu luksuznog hotela leži čovek koji je očigledno pao sa mesta sa koga je fotograf napravio snimak. Bio je to još jedan dokaz fotografove opsesije: kretanjem i snimanjem iz gotovo nemogućih uglova pokušavao je zapravo da rekonstruiše ceo događaj. Jednom ga je Perić bez skrivenog cinizma pitao da li to namerava da mu ukrade hleb, mešajući se u njegov posao.

Još mu u glavi odjekuju krici ljudi zatečenih na galeriji: s visine od dvadesetak metara čovek pada na uglačani mermer, kao samoubica koji skokom u provaliju traži nevidljivi izlaz iz realnog života. Nastalo je komešanje, pa su ljudi poput stampeđa razularenih goveda nagrnuli ka izlazu iz hotela, gde ih je dočekivao Perićev pomoćnik Milić, tražeći od njih izjavu, jer su bili svedoci, kako je Milić rekao – nemilog događaja. Pad sa visoke galerije luksuznog hotela nije želeo da kvalifikuje ni kao samoubištvo ni kao ubištvo, čemu ga je naučio oprezni, u izjavama uvek suzdržani Perić.

Izdvojio je fotografiju sa uvećanim likom nesrećnog čoveka, besprekorno obučenog po poslednjoj modi. Niz njegovu bradu, prešavši preko usana, slivala se krv iz nosa. Ušne školjke su takođe bile natopljene krvlju, što je bila posledica unutrašnjeg krvarenja. Na telu nije bilo otvorenih preloma.

– Toliki put prevalio da bi ovako završio – reče tiho Perić, a ribica, kao da ju je prozvaao, napravi nekoliko hitrih pokreta u tesnom akvarijumu.

Ode do stola i uze lupu. Lagano pomera lupu i zagleda detalje što odaju gospoštinu nesrećnog čoveka: starinski džepni časovnik sa zlatnim lancem, dugmad za manžetne sa ukrasnim monogramom, na malom prstu masivan prsten, izliven u jednom komadu. Zlatari ovakve prstenove svrstavaju u grupu valjkastih prstenova sa uzdignutim vratom.

– Ženski prsten – zaključio Perić, jer je prsten obimom otvora odgovarao nežnim, tananim ženskim prstima, iako je svojom masivnošću više ličio na muške prstenove pravljen u srednjem veku, koji su korišćeni kao pečat.

Na vrhu prstena je urezan dvoglavi orao. Perić nesvesno pevuši himnu *Bože pravde* dok uz pomoć lupe dešifruje filigranske ukrase na karici prstena. Nesvesno se nasmeja pri pomisli kakve bi sve simbole među ovim ukrasima tražio i tumačio njegov prijatelj Novak Ivanović, novinar *Duge*, jer u svakom crtežu, posebno onom starom nekoliko vekova, nalazi neku simboliku kojom objašnjava događaje iz sadašnjosti. Odloži lupu i nastavi da razgleda i druge fotografije, pa kad na jednoj od njih ugleda Novaka Ivanovića, pljucnu tri puta u stranu, protiv uroka, kako je govorio u šali.

– Lukavo novinarsko njuškalo – procedi Perić kroz zube, ne otkrivši bilo kakvom grimasom da li se raduje Novakovom liku na slici ili je ljut što se novinar još jednom upleo u slučaj koji on upravo istražuje.

Ponovo uze lupu i stavi je iznad prstena na malom prstu ubijenog čoveka. Oko vrata prstena ispisan je tekst na staroslovenskom jeziku. Perić polušapatom sriče slovo po slovo, kao đak prvak. Kad završi čitanje, izgovori rečenicu naglas, ali kao da se stidi zbog sricanja slova.

– *Kto ga nosi, pomoz mu Bog...*

Napravi nekoliko žustrih krugova po škripavom parketu kancelarije.

– Zašto onda nije pomogao ovom nesrećniku?! Zašto ga je ovako surovo kaznio? – reče zamišljeno, a zatim se trgnu, kao iznenada probuđen čovek.

Stavi lupu iznad fotografije ubijene manekenke. Na njenom domalom prstu ugleda prsten, identičan prstenu koji je na malom prstu imao uglađeni gospodin čiji se život okončao letom sa visoke galerije jednog luksuznog beogradskog hotela. Ponovo je sricao slovo po slovo.

– *Kto ga nosi, pomoz mu Bog* – izgovori tiho, priđe akvarijumu i, posle kraćeg ćutanja, nastavi: – Tri smrti na jednoj modnoj reviji... Izgleda da Bog ipak bira kome pomaže...

Drugo poglavlje

MODA

Noć uoči modne revije Stevan Nastasijević nije spavao. Sve što je godinama sanjao biće sažeto u šezdeset minuta: modeli na kojima je dugo radio, najbolji manekeni, probrana publika i gospodin Masimo Stakini, čovek čijem se menadžerskom umeću u modi iskreno divio. Poslao je pres materijal u Milano, kao što je to uvek činio. Dobijao je redovno pisma sa konvencionalnim odgovorom „da zbog zauzetosti gospodin Stakini“... itd. Uporno je tvrdio da Masimo Stakini nije video nijedno od ovih pisama i da umesto njega odgovara neki mrzitelj mode *made in Serbia*.

Kad je pre nedelju dana dobio pismo u kome se gospodin Stakini uljudno zahvaljuje na pozivu i potvrđuje svoj dolazak, pomislio je da sanja. Sakrio je pismo ispod jastuka, žmurio dugo, zatim skočio kao da se budi iz teškog sna, ponovo otvorio pismo, poljubio ga i otišao na generalnu probu.

Modne revije su idealno mesto za okupljanje ljudi izmeštenih iz stvarnosti. Iako ove reči zvuče arogantno,

pa i potcenjivački, u njima ima dosta istine: oko modne piste se tiska šarolik svet – umetnici, političari, biznismeni stari i novi, estradne zvezde i oni koji tek pokušavaju da uđu u džet-set velegrada. Mnogima od njih su događanja uoči revije važnija od onoga što se zbiva na pisti: znatiželjni novinari, televizijske ekipe, neobični parovi sklepani samo za ovakve prilike, lažni sjaj prestonice koji iščili na koktelu kada uglašena gospoda kidišu na kelnera i poslužavnik sa ćevapčićima, kao leopard na krmenadlu ubačenu u skućeni kavez u zoološkom vrtu.

Novine su objavile da na modnu reviju stiže i čuveni italijanski modni mag Masimo Stakini, i da će svečanost uveličati i njegova ekselencija ambasador Italije u Beogradu. Ta vest je učinila da se količina lažnih osmeha udvostruči, a novinari su se uskomešali. Ne znaju kako izgleda „taj Stakini“, pa zauzimaju busije na nemogućim mestima ispred i u holu hotela.

Muška, kako je govorila javno – prvo muško pero *Duge*, častila je sebe modnom revijom. Umesto u redakciju kulture, poziv je greškom stigao u „Crnu hroniku“, ili – „umrlicu“, kako su je kolege zvale, pa je Muška rešila da se malo umeša u beogradski džet-set. Smeje se unapred izveštaju koji će ponuditi redakciji kulture. Mogao bi da počne ovako: „U reprezentativnom hotelu u kome su se i prethodnih godina isključivo okupljali ljudi iz sveta podzemlja, našli su se svi oni koji odavno zaslužuju da se nađu iza brave“...

Naglas se smeje svojim malicioznim idejama i koketira dok se nehajno javlja poznatim facama sa malog i velikog ekrana, bez obzira da li ih poznaje ili ih prvi put vidi. Prilagodila je garderobu događaju, našminkala se i svoj

tradicionalni žbun na glavi uobličila u pristojnu frizuru. Nedostaje joj Novak, kolega iz redakcije. Rekao je da će doći na reviju, ali je prethodnog dana otišao na Kosovo, u manastir Banjsku, jer mu je supruga Suzana, zaposlena u Narodnom muzeju, rekla da će jedna od manekenki nositi Teodorin prsten, iskopan u manastiru Banjskoj 1915. godine. Narodni muzej je uz posebne mere predostrožnosti dozvolio da nekoliko komada srpskog srednjovekovnog nakita bude predstavljeno na modnoj reviji.

Muška je došla na modnu reviju sa Krletom, redakcijskim fotografom. Slavu je stekao fotografišući poznate ljude dok žvaću, čačkaju nos ili jure zeleniš po pijaci. Džet-set, namirisani ćevapčićima, jeftinim parfemima i lukom, idealno je okruženje za Krleta. Zavlači se uz pomoć objektiva pod kratke suknje beogradskih dama i udubljuje se u filozofiju nestašnih grudi što kipe iz tesnih brushaltera. Krletove namere su jasne: želi da se poigra tuđom privatnošću, a ljudi mu nude upravo ono što bi trebalo da kriju. Sutradan će tvrditi kako je nemoralno što ih fotograf uznemirava, ali će ipak javiti prijateljima da kupe novine sa njihovim slikama, objavljenim bez dozvole. Pominjaće i tužbu.

Neuobičajeno je da kreator uoči revije bude među zvanicama. Stevan Nastasijević to može da učini, jer je Modni atelje *Krik M* odlično organizovan. Uvežbana ekipa iza scene razrađuje svaki detalj. Nela Nastasijević, Stevanova supruga, blista od zadovoljstva kao nekada na sceni Narodnog pozorišta, kada je obasjana svetlima na vrhovima prstiju ispisivala sudbinu belog labuda. Oko njenih nogu se motaju naslednici, petogodišnja Ana i trogodišnji Stevan junior. Nela je odlučila da se njihov

sin zove po ocu. Stevan se bunio i predlagao ime svog oca, ali su Nelini argumenti bili jači: smatrala je da je staromodno, uz dužno poštovanje prema Stevanovom ocu, da se dete rođeno u dvadeset prvom veku zove Radoman Nastasijević.

– Ovo je tvoje veče, Stevane! Nasmej se – reče diskretno Nela i blago dodirnu Stevanovu ustreptalu ruku.

– Ubi me trema – odgovori Stevan bez imalo stida i pokuša da se nasmeje, ali je sve ličilo na grč.

– Zato si najveći. Uvek odgovoran.

– Hvala ti.

Stevan požele još nešto da kaže, ali mu glas zadrhta. Nela mu stavi ruku na usta i poljubi ga u obraz, spasavši ga od provale emocija.

– Misli na mene i decu i sve će biti u redu. Obećavaš?

– Obećavam... A sada idem...

Nela nikada nije uspela do kraja da uđe u unutrašnji svet Stevana Nastasijevića. Objašnjavala je to mazohističkom potrebom umetnika da bude sam i kada je sa onima koje najviše voli. Često je imala taj osećaj dok je bila na vrhuncu karijere. Sada, kada je u kući aktivan samo jedan umetnik, Stevanovo ponašanje je ponekad smatrala i sadizmom, ali je na kraju priznavala da je preterala u oceni. Samo bi prošaputala: *Moj ludi umetnik*. Stevan je bio zahvalan što ga ne gnjavi i što razume njegova povremena bekstva u ćutanje.

Stevan krenu prema sceni i u gužvi ugleda Milicu,iskusnu manekenku. Na prethodnoj reviji proslavila je trideset drugi rođendan. Besprekorno je našminkana, u uskim farmerkama i lakoj beloj majici. Odlučila je da završi karijeru i da se velikom revijom oprostí od piste.

Stevan smatra da je još rano, ali je Milica odlučila da proširi porodicu. Godinu dana je pazirala posle porođaja i teško je održavala manekensku liniju. Stevan joj mahnu i pokaza ka sceni. Milica se osmehnu, čarobno, a Stevanu se učini da iz njenih usta izleteše bele ptice. Njeno lepo lice zubi su činili još lepšim i zagonetnijim.

– Odveo si Cecu kod tvojih? – brižno upita Milica visokog i snažnog čoveka, svog supruga, koji je šakama velikim kao lopate mrvio njen struk.

– I stavio u krevetac. Ne brini – nastavi Miličinu misao, a zatim je, da niko ne primeti, blago šljapnu po guzi.

– I dao joj...

– I dao joj mleko. I video kako je popila. Hoćeš da te uštinem za dupe? – šapnu čovek zaverenički i izmami joj osmeh.

– A da li si...

– Samo se ti opusti – reče čovek i čvrsto je zagrlí, jer je osetio šta će se dogoditi.

– Kad završim prvi krug, idi po Cecu.

– I odvešću je kući, daću joj mleko, ispričati priču za laku noć, poljubiću je...

– Ovo je moja poslednja revija – šapnu Milica, kao da krije tajnu.

– Milice! Nisi dete.

– Ipak me uštini za guzu. Za sreću – reče Milica tiho i okrenu se tako da niko ne vidi šta rade.

Otvoriše se vrata Kristalne dvorane. Pojača se žagor u holu i ljudi krenuše ka sceni okruženoj stolicama presvučenim belim platnom sa velikim ljubičastim mašnjama na poleđini. Iako su pozivnice numerisane, većina prisutnih žuri ka najboljim mestima. Svađaće se dugo sa redarima

i vlasnicima ispravnih karata, tvrdeći kako su ostavili ulaznice kod kuće, ali se dobro sećaju da su dobili baš ta mesta. Onda će malo glumatati i pominjati čuvene revije u Evropi, na kojima su navodno bili. Tamo se ne može dogoditi da neko duplira ulaznice! „Bože, kakav blam“, govoriće naglas i kolutati očima.

Modna pista je poput produžene noge neke lepotice zasekla salu i podelila je na dva dela. Početak piste podseća na gornji deo slova T. Na belim zidovima, što skrivaju garderobu i mravinjak iza scene, krupnim slovima piše Modni atelje *Krik M*, a ispod naziva ateljea – *Linija Stevan*. Slova, napravljena od neona, neprestano se pale i gase i utiskuju u podsvest šarolike publike, nestrpljive u iščekivanju da se što pre pojave duge noge manekenki ili zategnute, uljem premazane grudi zgodnih momaka.

Neko od njih će приметiti i modele.

Treće poglavlje

BANJSKA

Ispred Kristalne dvorane, naslonjena na ogradu, Suzana Ivanović nervozno posmatra ulaz u hotel. Kada pogleda nadole, ima osećaj da se sve oko nje pokreće: i luksuzni lusteri, i slike na zidovima, i ukrasno bilje u velikim amforama. Galerija se nalazi dvadeset metara iznad mermernog poda, glatkog kao ogledalo. I čistog kao devojačko ogledalo. Čini joj se da u svetlucavom mermeru vidi svoje zabrinuto lice. Njen suprug, novinar *Duge* Novak Ivanović, prethodnog dana je otišao na Kosovo, u Zvečan. Slušao je Suzanine priče o Banjskoj, pa je želeo da napravi reportažu kao prateću priču za modnu reviju na kojoj će biti prikazan i srpski srednjovekovni nakit. Suzana ukuca broj Novakovog telefona.

– Gde si? Čekam te ispred Kristalne dvorane. Revija samo što nije počela.

– Upravo ulazim u Beograd. Svratio sam do Novog Brda.

– Znala sam... Da li ćeš ikada doći u zakazano vreme? Stojim ovde sama kao neka napuštena klinka – reče Suzana ljutito i prekinu vezu.